



Rutine: Barn som pårørende i Eigersund kommune

1. Rettigheter og behov

Barnets beste skal være et grunnleggende hensyn ved alle handlinger som angår barn. Før det treffes avgjørelser om personlige forhold for barnet, har barnet rett til å få informasjon og mulighet til å bli hørt.

En stor andel barn og unge opplever å være pårørende i løpet av oppveksten. Barn og unge (0-18 år) er pårørende når foresatte eller søsken opplever helseproblemer eller dør. Foresatte og søsken tolkes vidt og inkluderer for eksempel steforeldre, fosterforeldre, adoptivforeldre og tilsvarende søsken. Helseproblemer kan være psykisk sykdom, avhengighet, eller alvorlig somatisk sykdom eller skade. Det kan også være funksjonsnedsettelse. Barn og unge er også pårørende når nære personer dør.

Foresatte eller søskens helseproblemer eller død påvirker barn og unges tanker, følelser og hverdagsliv. Barn og unge som er pårørende har selvstendige behov som varierer ut fra personlighet, alder og situasjonen de er i. Vi har som utgangspunkt at alle barn har behov for å bli inkludert, informert og lyttet til ved sykdom i familien.

2. Mål og målgruppe

Rutinen skal:

- Sikre systemer for oppfølging av barn som pårørende og etterlatte, i tråd med [Helsepersonelloven § 10 a og b](#).
- Bidra til at barn (0-18 år) som er pårørende får informasjon, støtte og oppfølging.

Ansvar:

- Rutinen gjelder for alle ansatte i Eigersund kommune som gjennom sitt arbeid kommer i kontakt med innbyggere som er foresatte eller søsken til barn under 18 år, og som opplever psykisk sykdom, avhengighet, alvorlig somatisk sykdom eller skade, funksjonsnedsettelse eller dødsfall. Den enkelte ansatte har ansvar for å identifisere og følge opp barn som pårørende innenfor eget ansvarsområde.

Samtykke:

- Hovedregelen er å få samtykke til samarbeid. Samtykket skal være informert, og kan være skriftlig eller muntlig. Begge deler skal dokumenteres i innbyggers journal.
- Samtykket skal avklare:
 - Hvem samtykket gjelder for (barn og foresatte).
 - Hvilke opplysninger som kan deles og med hvem.
 - Formålet med informasjonsdelingen.
 - Hvor lenge samtykket gjelder og at samtykket kan trekkes tilbake.

- Bruk tid på å forklare betydningen av hvor viktig det er med samtykke, slik at det kan samarbeides til barnets beste.
- Taushetsplikten er ikke til hinder for at ansatte melder bekymring til barneverntjenesten når vilkårene for opplysningsplikt er oppfylt, jf. [helsepersonelloven § 33](#) og [barnevernsloven § 13-4](#). Ansatte skal også følge gjeldende bestemmelser om [avvergeplikt](#) dersom en får vite om, eller tror noen kan bli utsatt for vold eller overgrep. Dersom ansatte er usikre på egen vurdering, kan saken drøftes anonymt med barneverntjenesten, politi eller annet relevant fagpersonell.

3. Ansattes oppdrag



3.1. Avklaring

Det skal alltid avklares om innbygger har barn eller søsken under 18 år.

Følgende avklares for hvert barn:

- Barnets navn, fødselsdato og bosted, språk, eventuelt landbakgrunn og botid i Norge.
- Innbyggers relasjon til barnet; foreldreansvar, daglig omsorg, samværsrett eller søskenrolle. For mer informasjon om fremgangsmåte, se [Pårørendeveilederen](#)
- Behov for ivaretagelse i en eventuell akutfase.

Nivå 0 i [BTI-veileder Eigersund kommune](#)

3.2. Kartlegging

Når innbygger har barn eller søsken under 18 år skal barnets behov for informasjon og oppfølging snarest avklares. Dette gjøres i samtale med innbygger (foresatte eller andre omsorgspersoner).

Kartleggingsspørsmål:

- Er barnet informert om innleggelsen/behandlingen/sykdommen? Hva er sagt?
- Hvordan påvirkes barnet, og i hvilken grad ivaretar foreldre eller andre omsorgspersoner barnets behov for informasjon, støtte og trygghet?
- Hvordan ivaretas barnets hverdag når det gjelder struktur, rutiner og aktiviteter?
- Har barnet oppgaver i hjemmet, eller for den syke, som burde vært utført av voksne?
- Hvem er viktige støttepersoner for barnet i familie, nettverk, barnehage/skole og fritid? Er disse informert om situasjonen til barnet?
- Har barnet fått informasjon og oppfølging tidligere, og hvordan fungerte det?
- Har barnet kontakt med hjelpeinstanser i dag?
- Er barnets behov godt nok ivaretatt?

I tråd med alder og modenhet skal det etterspørres hva barnet selv sier det har behov for. Barnet kan få være med i samtalen, eller ha en egen samtale med helsepersonell (etter samtykke). Nivå 1 i [BTI-veileder Eigersund kommune](#).

Det anbefales å få samtykke til samarbeid med barnehage/skole for å få og gi nødvendig informasjon om barnets situasjon. Nivå 2 i [BTI-veileder Eigersund kommune](#).

Hvis det vurderes at barnet har tilstrekkelig informasjon og oppfølgingen som trengs, avsluttes kartleggingen og vurderingen dokumenteres i innbyggers journal i jf. [Pasientjournalforskriften](#). Ved lengre oppfølgingsforløp, må barnets situasjon vurderes jevnlig for å se om barnets behov er endret. For mer informasjon om fremgangsmåte, se [Pårørendeveilederen](#)

3.3. Informasjon og oppfølging

Ansatte skal bidra til at barnets behov for informasjon og oppfølging blir ivaretatt.

I dialogen med foresatte eller andre omsorgspersoner er ansatte opptatt av å:

- Reflektere over barnets behov.
- hjelpe foresatte til å se verdien av å informere barnet.
- Støtte opp om familiens ressurser.
- Motivere foresatte til å snakke med barnet sitt.

Informasjon og oppfølging skal bidra til at barnet opplever trygghet og inkludering, forstår hva som skjer og får hjelp til å mestre hverdagen. All informasjon og oppfølging skal tilpasses barnets modenhet og individuelle behov. Tiltak skal, så langt det er mulig, gjennomføres i samarbeid med foresatte.

Samtale med barna:

- Ansatte skal aktivt vurdere om barnet har behov for egen informasjon og samtale. Det bør som hovedregel tilbys samtale med barnet, alene eller sammen med foresatte, når dette vurderes å være til barnets beste.
- Dersom det ikke gjennomføres samtale med barnet, skal dette begrunnes og dokumenteres i innbyggers journal. Ansatte skal etterspørre hvordan barnets behov for informasjon og oppfølging blir ivaretatt.
- Ansatte skal aktivt oppmuntre og veilede foresatte til å snakke med barnet.

Helhetlig tilbud:

- Dersom det er flere instanser som har kontakt med familien, skal de involverte avklare hvem som gjør hva videre, og hvem som skal ha koordineringsansvar. Nivå 2 i [BTI-veileder Eigersund kommune](#)
- Med samtykke fra foresatte skal ansvarlig ansatt vurdere om barnehage, skole eller andre sentrale personer i barnets hverdag bør informeres om situasjonen. Sammen med familien avklares hvilken informasjon som er nødvendig og relevant å dele for at barnet skal få god oppfølging og tilrettelegging.

Oppfølging:

- Tiltak skal i størst mulig grad forankres i barnets hverdag gjennom de relasjonene, arenaene og aktivitetene barnet har (familie, nettverk, barnehage/skole, fritid og evt. hjelpetjenester som allerede er påkoblet).
- Søk kontakt med aktuelle instanser ved behov, for eksempel fastlege, helsestasjon, familieenhet, PPT, barnevern, NAV, aktuelt tjenesteområde eller tjeneste- og samordningsenheten ved behov. [Barn som pårørende - Eigersund kommune](#), Nivå 2 i [BTI-veileder Eigersund kommune](#)
- Tiltak følges opp og evalueres av den enkelte tjeneste. Vurder om bruk av stafettlogg er hensiktsmessig jf. [BTI-veileder Eigersund kommune](#)

Aktuelle tiltak

- Veilede foresatte om hvordan de kan støtte barnet. Se [Pårørendeveilederen](#)
- Veilede foresatte til å snakke om sykdom og behandling. Se [Pårørendeveilederen](#)
- Snakk med foresatte om hverdagen i barnehage, skole, fritidsaktiviteter og sosialt nettverk. Se [Pårørendeveilederen](#)
- Gi barn som pårørende mulighet til å besøke foresatte/søsken på institusjonen. Se [Pårørendeveilederen](#)
- Snakk med foresatte om å ivareta barn som er pårørende til søsken. Se [Pårørendeveilederen](#)
- Tilby samtaler med barnet ved behov, etter samtykke fra foresatte. Se [Pårørendeveilederen](#)
- Sørg for å sikre barn som pårørende nødvendig oppfølging i samarbeid med andre tjenester. Barnehagen/skolen er en god arena for oppfølging ettersom det er barnets naturlige arena. Dersom det er behov for mer hjelp enn det barnehage/skole kan legge til rette for, er det viktig at andre tjenester kontaktes, f.eks helsestasjonen eller familieenheten. Se [Pårørendeveilederen](#), [BTI-veileder Eigersund kommune](#) og [Barn som pårørende - Eigersund kommune](#)
- Helsestasjonen i Eigersund har en egen avtale med Helse Stavanger om digitalisert løsning for melding om barn og søsken som pårørende, som sendes til helsestasjonstjenesten som formidler oppgaven til riktig helsesykepleier. Meldingen inneholder: foresattes navn, telefonnummer, barnets navn og fødselsdato, kommune, kontaktperson og telefonnummer til tilhørende avdeling, informasjon om innhentet samtykke, samt kort generell informasjon om problemstilling. Sykehuset forplikter seg til å innhente samtykke fra barnets foresatte til å dele informasjon listet ovenfor før det opprettes kontakt med kommunen.

Referanser:

[Barn som pårørende - Eigersund kommune](#)

[BTI – Bedre tverrfaglig innsats for barn og unge i Eigersund kommune](#)

[Pårørendeveileder - Helsedirektoratet](#)

[Pårørendestrategi Eigersund kommune](#)